די מיטלען צו באזייטיגען דעם קריזיס אויף דעם אידישען ביכער מארק

די רעקאמענדאציעס און פלענער פון דער "קאמיסיע פארן "אידישען בוך".
(ספעציעלע קארעספאנדענץ פון ניו יארק) פון יוחנן שטעגער.

פאר די לעצטע פאר יאהר איז זעהר א סך געשריבען געווארען וועגען קריזיס אויפ'ן אידישען ביכער־מארק דא אין לאנד. דאס איז זעהר אן אנגעוועהטאגטע פראגע, א פראגע, וואס ריהרט אן דעם סאמע עצם פון דער אידישער קולטור און פונ'ם אידישען ווארט אין אמעריקע.

דער אזוי לאנג דויערענדיגער קריזיס אויפ'ן אידישען ביכער־מארק איז באמת א פענאמענאלע דערשיינונג. אויב עס ווערען ארויסגעגעבען אין די פאראייניגטע שטאטען און קאנאדע אזוי פיעל אידישע צייטונגען און זשורנאלען און זיי ווערען גאנץ שטארק פארשפרייט, איז דאך א סימן אז עס איז יא דא א אידישער לעזער עולם. פון דער צווייטער זייט אבער ווערען דא ארויסגעגעבען יעדען יאהר א היבשע צאהל אידישע ביכער און מאדערנע, קיין שום אידיש בוך, מעג עס זיין דאס בעסטע און פיינסטע ליטעראַרישע ווערק, צוגעהט זיך ניט אין מעהר פון טויזענט עקזעמפלארען. אין די מעהרסטע פאלען פארקויפט מען קיין טויזענט עקזעמפלארען פון א בוך אויך ניט און די ביכער ליגען ווי שטיינער אויף די פאליצעס און אין די קעלערען פון די פארלעגער און בוכהענדלער. דאס האט אפגענומען דעם חשק ביי די פארלעגער ארויסצוגעבען נייע ביכער. אויב א אידישער שרייבער וויל, אז זיינס א ווערק זאל דערזעהן די ליכטיגע שיין, מוז ער עס ארויסגעבען אויף זיין אייגענעם חשבון. דאס אריינגעלייגטע געלט וועט דער שרייבער קיינמאל ניט זעהן צוריק. פון ריווח איז אפגערעדט, ווייל דער אידישער לעזער איז איינגעעקשנט און קויפט ניט קיין אידישע ביכער.

די אידישע ליטעראטור איז אינ'ם משך פון די לעצטע יאהרען שטארק געוואקסען, קוואליטאטיוו און קוואנטיטאטיוו, אבער דער אידישער לעזער איז מיט איהר ניט מיטגעוואקסען. אלענפאלס ניט דא אין אמעריקע. נאכמעהר די צאהל לעזער פון אידישע ביכער איז אזוי פארקלענערט געווארען, אז מען קען מיט דער גרעסטער זיכערקייט זאגען, אז די אידישע ביכער־לייענער דא אין לאנד קען מען אויסצעהלען אויף די פינגער. אין דערזעלבער צייט איז געוואקסען גאנץ היבש דער לעזער קרייז פון דער פרעסע.

עס איז איבעריג אנצואווייזען די סיבות, וואס האבען געבראכט צו דעם קריזיס אויפ'ן אידישען ביכער מארק. וויכטיג איז, אז מען איז צוגעטראטען יעצט דעם ביכער־קריזיס צו בעזייטיגען.

די דאזיגע ארבייט האט אויף זיך גענומען די אידישע קולטור געזעלשאפט.

מיט א קורצער צייט צוריק האט די אידישע קולטור געזעלשאפט פאררופען א קאנפערענץ וועגען דעם ענין. ביי דער דאזיגער קאנפערענץ זיינען געוועזען פארטראטען דורך 98 דעלעגאטען, 47 קערפערשאפטען: צעהן נאציאנאלע ארגאניזאציעס. זיבען צייטונגען און זשורנאלען, פינף פארלעגער און בוכהענדלער, זיבען קולטור צווייגען, אכצעהן אידישע שולען און א רייהע פראמינענטע געסט, אידישע שריפטשטעלער און קולטור טוער. צווישען זיי שלום אש.

ביי יענער קאנפערענץ זענען געהאלטען געווארען רעפעראטען וועגען דעם טרויעריגען צושטאנד אויף דעם אידישען ביכער־מארק און וועגען די מיטלען, וועלכע דארפען אנגענומען ווערען, אז דער קריזיס זאל פארשווינדען.

נאך א גרעסערער אינהאלטסרייכער און באלעהרענדיגער דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען אנטייל גענומען א גרויסע צאהל דעלעגאטען און געסט, איז באשטימט געווארען א קאמיסיע, וואס זאל אויסארבייטען קלאהרע פלענער און רעקאמענדאציעס ווי אזוי צוריקצוברענגען דאס אידישע בוך צום אידישען לעזער. עס איז אויך באשלאסען געווארען, אז די איד. קולטור געזעלשאפט זאל, ווען די קאמיסיע וועט פארטיג ווערען מיט דער ארבייט, רופען א צווייטע פארזאמלונג פון די דעלעגאטען. די קאמיסיע זאל פארלעגען אלע רעקאמענדאציעס, אויסהערען נייע פלענער, אויב אזעלכע זענען פאראן, און מיט דער הילף פון די אינסטיטוציעס, וועלכע זענען פארטראטען, שאפען ארבייטס־מעגליכקייטען ווי אזוי די פלענער צו פארווירקליכען.

אין משך פון חודש דעצעמבער, האט די קאמיסיע אפגעהאלטען א רייהע בעראטונגען אין דעם צענטראל ביורא פון דער אידישער קולטור געזעלשאפט. ביי זיצונגען, וואס האבען זיך געצויגען ביז שפעט אין דער נאכט אריין האט די קאמיסיע אויסגעארבייט איהרע פלענער און רעקאמענדאציעס. מיט דעם טייל פון דער ארבייט איז שוין די קאמיסיע פארטיג. די אידישע קולטור געזעלשאפט פאררופט די צווייטע קאנפערענץ אויף זונטאג אוונט, דעם 26־טען יאנואר און די קאמיסיע וועט, ווי געזאגט, איבערגעבען איהר ארבייטס־באריכט און פארשלאגען ווי אזוי די פלענער צו פארווירקליכען.

די קאמיסיע קומט צו דער קאנפערענץ מיט די פאלגענדע רעקאמענדאציעס:

1. עס זאל ארויסגעגעבען ווערען א צוויי וועכענטליכער מימיאגראפירטער בולעטין וועגען די נייעסטע אידישע ביכער און וויכטיגע פאסירונגען אין דער אידישער ליטעראַרישער וועלט. דער דאזיגער בולעטין זאל צושיקט ווערען צו אלע אידישע צייטונגען, זשורנאלען, קולטור אינסטיטוציעס און צו אלע, וואס זיינען פאראינטערעסירט אין דעם אידישען בוך.

2. אנפיהרען מיט דער הילף פון דער אידישער פרעסע א ברייטע אגיטאציע פארן אידישען בוך. פאררופען א ספעציעלע פארזאמלונג פון אלע אידישע ליטעראטור־קריטיקער, רעצענזענטען און רעדאקטארען וועגען דעם ענין.

3. ארגאניזירען א ביכער־וואך אנהויב פריהלינג פורים צייט, אין משך פון דער וואך זאלען אין אלע צייטונגען זיין אינטערעסאנטע ארטיקלען וועגען דער מאדערנער אידישער ליטעראטור. די בוכהענדלער זאלען אין משך פון דער וואך מאכען ספעציעלע אויספארקויפען. אין ניו יארק און אין אנדערע שטעדט זאלען ארגאניזירט ווערען גרויסע פארזאמלונגען, ביי וועלכע באדייטענדע אידישע שריפטשטעלער זאלען רעדען וועגען די נייעסטע אידישע ביכער [illegible] כער.

4. אין משך פון דער ביכער וואך זאלען ארגאניזירט ווערען ביכער אויסשטעלונגען — אין ניו יארק אין דער פאבליק לייברערי — און אלע גרעסערע ארגאניזאציעס זאלען אגיטירען צווישען זייערע מיטגליעדער פארן בוך, געבען ספעציעלע פרעמיעס. יעדער פריינט פון דער אידישער ליטעראטור זאל שיקען זיינע חברים שלח־מנות אידישע ביכער.

5. גרינדען לייה און צירקולאציע ביבליאטעקען. אזעלכע ביבליאטעקען זאלען געגרינדעט ווערען באזונדערס אין די גרעסערע אידיש־וועלטליכע שולען.

6. אויסארבייטען און צושיקען פריי יעדען איינעם קליינע ביבליאגראפישע אנווייזונגען און קאטאלאגען וועגען די נייעסטע אידישע ביכער.

7. אנפיהרען א ברייטע פראפאגאנדע איינצופיהרען אידישע אפטיילונגען אין די שטאדטישע ביבליאטעקען. די אגיטאציע זאל געפיהרט ווערען פון אלע פריינט פון אידישען בוך דורך בעטען אידישע ביכער אין די ביבליאטעקען. וועט זיין א גרויסע אנפראגע אויף אידישע ביכער, וועלען די מעהרסטע ביבליאטעקען מיט צופרידענהייט איינפיהרען אט אזעלכע אפטיילונגען. די ביכער קאמיסיע שיקט ארויס א ספעציעלע מעלדונג צו אלע שטאדטישע פאלקס־ביבליאטעקען איבער גאנץ אמעריקא, אז זי איז גרייט זיי צו באדינען מיט אינפארמאציע און קאטאלאגען וועגען די וויכטיגסטע אידישע ביכער.

8. עס זאלען דורך דער ביכער־קאמיסיע איינגעפיהרט ווערען אידישע ביכער ווינקלען אין פארשידענע פלעצער. עס זאלען צושיקט ווערען קליינע אלמער־ביבליאטעקען צו אלע בוכהענדלער "סטיישאנערי" געשעפטען פון די נייעסטע און געקליבענסטע אידישע ביכער. די פרייזען פון די קליינע אלמער־ביבליאטעקען זאלען זיין צוגענגליך דעם אידיש לעזענדיגען עולם.

9. זיך שטעלען אין פארבינדונג מיט אלע אידישע לייבאר־לייסעאומס, קולטור־הייזער און קלובען, און רעקאמענדירען, אז זיי זאלען איינפיהרען, מיט דער הילף פון דער ביכער קאמיסיע, גרעסערע אדער קלענערע לייה־ביבליאטעקען.

10. די ביכער־קאמיסיע, צוזאמען מיט די אידישע פארלעגער און בוכהענדלער זאלען איינפיהרען א סטאביליזירטען פרייז פאר אידישע ביכער.

אין די בעראטונגען פון דער ביכער קאמיסיע האבען זיך באטייליגט: א. אלמי, א. בידערמאן, ח. גוטמאן (לעבעדיגער), מ. ווייסמאן, י. ל. כהן, ליפ.ע לעהרער, יעקב לעווין, מאקס נ. מייזעל, י. מענדעלסאן, ה. נאוואק, ש. ניגער, דר. יעקב שאצקי, אליהו שולמאן, משה שטארקמאן און מ. י. שעלובסקי.

אן אפיעל פאר אפטער נשרפים

אפטער אידען אין אמעריקע און קאנאדע!

איך אייער לאנג באקאנטער פון אפטא, נחמיה וויזענבערג, יעצט אין מאנטרעאל, קום יעצט פון אפטא, וואו איך האב צוגעזעהן די צרות דארט אין 6 וואכען צייט. און ביינעוואוינט די ערשטע נאכט ראש השנה א שרפה פון 91 אידישע היימען. וואו מען איז ארויס אין די העמדער אהן א מעגליכקייט עפעס ארויסצוראטעווען. די פייערלייט האבען קיין וואסער ניט געהאט אזוי אז פון דער אידישער "ברייטע גאס", פון די זייפמאנס הויז ביז א הינטער די שמאלע גאס מיט איציק פסח'ס געסעל, איז ביז'ן גרונד צו אש געווארען. די וואוינונג־פראגע אין פוילען איז בכלל זייער א שווערע. פאר א נאסען קעלער־שטוב, מוז מען פאר'ן רעכט אריינצוציהען זיך באצאהלען הונדערטער דאלאר. ווער שמועסט שוין פון א שטוב, אבער נאך דערצו מיט א קיך, דאס איז שוין גאר ניט צו דערגרייכען. דאס האט די אזוי אויך ארימע מענשען געגעבען גענוג מאטערניש אוי מיה דורכצוקומען דאס צרה'דיגע לעבען דארט, היינט ווער שמועסט שוין, אז עס איז נאך צוגעקומען אזא ביטערער צופאל. די וועהגעשרייען פון אונזער שטאדט, וואס איז פון הימעל ביז צו דער ערד אראפגעפאלען. די אלע נגידים, וואס האבען צושיקט יעדען יום טוב צעטלען מיט געלדער צווישען ארימערע, זענען איצט אליין ארים און פושטי יד.

און איך איינער פון די ערשטע וואס האבען דאס געשריי דערהערט און מיט עטליכע הארציגע מענשען וואס האבען מיטגעהאלפען, געגרינדעט אין מאנטרעאל דעם אפטער הילפס פאראיין אין מאנטרעאל. זייענדיג מיט דער מיינונג, אז מיט א $1000 א יאהר וועלען מיר קענען עפעס העלפען. מיר האבען 3 מאל גע־ [illegible] א טראפען אין יד, אז מען האט אויך פיל גמילות חסדים [illegible] לײדענדע ניט געקענט טיילען מעהר ווי 10 ביז 25 זלאטעס. וואס פאר א באַטרעף האט עס פאר אן אביון, צי א בכבוד'ן אפגעקומענעם בעל הבית.

קליינע קינדער און דערוואקסענע טעכטער? אפילו די סוחרים, מכלומרשט, האבען אויסגעפונען, זענען אלע פשוט'ע ארימע לייט, ווייל די פאדאטקעס (טעקסעס) זענען אזוי וואויל אויסגערעכענט, אז א סוחר קען קיין פרנסה האבען, און מען זעהט לסדר ווי געשעפטען געהען באנקראט יעדען טאג, און דער סעקוועסטראטאר קומט אריין און ליידיגט אויס די געוועלבלאך און די היימען פאר פאדאטקעס. איבערלאזענדיג ליידיגע 4 ווענט. זייענדיג פערזענליך אויפ'ן ארט, האב איך געשטודירט אלעס, און אויסגעפונען אז נאר קאנסטרוקטיווע ארבייט קען עפעס העלפען. א גוטע הילף איז די וואס עס טוט די אפטער גמילות חסדים. וואס באשטעהט פון א גרונד קאפיטאל פון 3000 זלאטעס און גיט הלואות פון 50 זלאטעס יעדען מיט א זשירע (אינדארסער) אויסצוזאלען 5 זלאטעס א וואך אהן פראצענט. די נויט איז אזוי גרויס אז א הלואה פון 50 זלאטעס ראטעוועט אויך אויף אויסלייזען אז מען זאל ניט פארקויפט ווערען פאר א פאדאטאק. אדער מען קען געהן עפעס האנדלען אויפ'ן יאריד, צי עפעס צו קויפען אין געוועלבעל.

ליבע אפטער לאנדסלייט! איך קען אייך ניט ארויסשרייבען מיינע טיפע ליידען אין דיעזע עטליכע דינסטאגען, ווען מען טיילט די הלואות.

נאכהער בין איך געווען איינגעלאדען צו די "עזרה", א ברכה אויף די גרינדער דארט. מיט ליידיגע הענט און קליינע נדבות ווערען פיעל טויט־פעלע אויסגעמיטען געבענדיג מעדיצינען פריי, אויך דאקטארס הילף, קוילען א. ז. וו. יעצט האט זי די אויפגאבע צו לערנען ענגליש די אידישע מיידלאך, וואס גרייטען זיך צו פאהרען אלס דינסטמיידלאך קיין קאנאדע. עס איז מיר געלונגען מיט דער הילף פון עטליכע אינטעליגענטע מענער [illegible] מיט צו העלפען קרעדיטירען געוויסע סומען פאר שיפס קארטען און די מיידלאך וועלען דאס אפשיקען פון זייערע פארדינסטען אויף זייערע שטעלעס אין קאנאדע.

מיר, מאנטרעאלער לאנדסלייט, וועלען א חוץ דער ארבייט, וואס געהט שוין אן, נאך פארשטארקען אונזער הילפס טעטיגקייט, אבער דער זעלביגער ביישפיעל דארף נאכגעטאן ווערען פון אפטער לאנדסלייט אין גאנץ אמעריקע און קאנאדע. אונזערע וויכטיגסטע פליכט איז, העלפען די נשרפים און צושטעלען א פארגרעסערטען קאפיטאל צו דער גמילות חסדים געזעלשאפט, אז זי זאל קענען געבען הלואות פון 200 ביז 300 זלאטעס. מיר דארפען אויך העלפען פארגרעסערען דעם קאפיטאל פון דער "עזרה", אז זי זאל קענען העלפען די נויטליידענדע, ווייל איצט קאן זי ליידער ניט באפרידיגען אפילו א טייל פון די נויטען. אט למשל, פאר־א־יארען ווינטער אין די גרויסע פרעסט זענען ארימע לייט געבליבען אהן קוילען און אלס רעזולטאט דערפון זעהט מען איצט אויפ'ן אפטער בית עלמין א שורה פרישע קברים פון מענשען וואס זענען איינפאך פארפרוירען געווארען, און וויפיעל קראנקע און שווינדזיכטיגע האט יענער שרעקליכער ווינטער נאך זיך איבערגעלאזען.

אפטער לאנדסלייט, וועט איהר וואגען איינצורוהען און ניט קומען צו הילף אין אן עת צרה מיט עטליכע דאלאר א יאהר? וועט איהר אייער הילף ברענגען, וועלען אייערע נעמען אין דער פינקס דארט לייכטען. ארגאניזירט, דארט וואו איהר וואוינט, אן אפטער הילפס פאראיין.

די נייע שיף ,,פאריז" און מר. מאריס טיליער

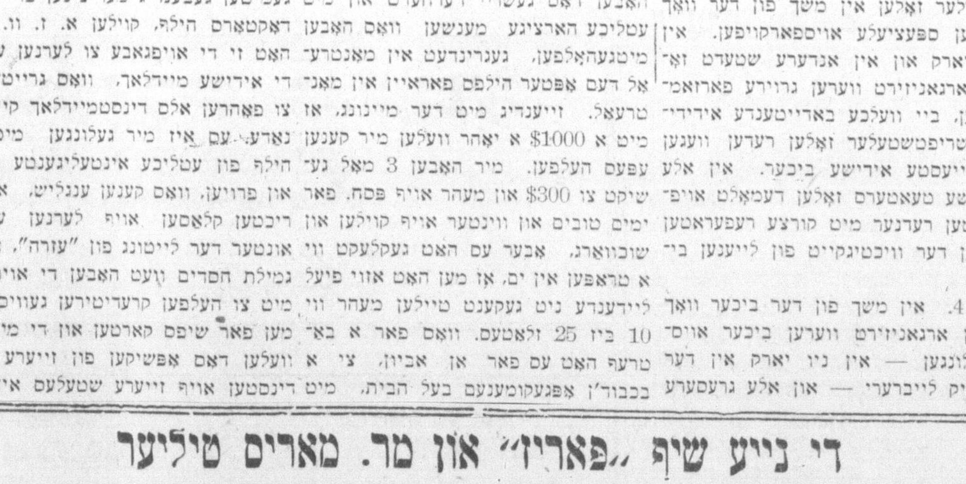

ניו יארק יאנואר 24. (פ. ל. פ. א.)

דיעזער ים־ריעז פון דער פראנצויזישער [illegible] לאין איז ארויסגעפאהרען פון האווער קיין [illegible]

דורך דעם וואס עס זענען אינסטאלירט געווארען אויפ'ן שיף די ריידענדיגע אמפליפיקיישאן און דיסטריביושאן מי־ [illegible]

[illegible] קייט פון די פאסאזשירען איז אינסטאלירט געווארען. די באד־צימערען, און אנדערע באקוועמליכקייטען זענען אויך איינ־ [illegible]

ביים טעלעפאן

(א מעשה וואס איז ווערט א הונדערטער)

פון משה חייקעל'ס.

— העלא, אפערייטאר! גיוו מי טרי־ניטי וואן־פאור־טו־א־דזשיי.

— וואס? מען ענטפערט ניט? עס קען ניט זיין, קלינגט נאכאמאל.

— פליז, פליז! קלינגט נאכאמאל. ס'איז מיין אייגענע שטוב. ביי מיר איז מען אלע מאל אין דער היים, א חוץ ווען מען געהט אוועק.

— א, העלא! קוים דערהערט קוים זיך אפגערופען. וואס איז דער מעהר דארט? די אויערען זיינען דיר פארשטאפט?

— ניט געהערט, ווייל די וואסער איז געלאפען פון קראן? א מצוה, לאז ניט לויפען די וואסער. וואסער קאסט געלט. דערפאר קומען אן גרויסע בילס. ווער רעדט עס, גוירטי?

— אודאי האב איך דיך דערקענט. וואס דען, איך וועל דיך ניט דערקענען?

— וואס איך רוף נאכאמאל? וואס מיינסטו, וואס? אז א מאמע געהט אוועק פון שטוב, פארגעסט זי שוין אז זי האט געלאזט קינדער אין דער היים?

— אלץ אלרייט? ניט געדארפט רופען? אן עברה, זאגסטו, א ניקעל? נו, מילא, ניט געפעהרליך. האסט צוגעגרייט סאפער, גוירטי?

— וואס, שוין אפילו אפגעגעסען אויך? יו אר עי דארלינג, גוירטי דיער. דערפאר וועט דיר מאמע ברענגען א שיינע זאך ווען זי וועט קומען אהיים, שא, וואס זאל איך דיר קויפען, גוירטי?

— גלאווס? נו, זאל זיין גלאווס, אבער גוירטי דיער, די סטארס זענען דאך שוין פארמאכט. נו, מארגען, זאל זיין מארגען, און וואס הערט זיך מיט די דישעס, גוירטי? זאלסט מיר ניט לאזען א פולען סינק מיט דישעס ווי נעכטען ביינאכט. דו הערסט, גוירטי?

— נו, גוט, גוט. איך בייזער זיך ניט. איך בין דאך א מאמע, מעג איך דאך זאגען, צי ניין? א מאמע, אז זי האט קינדער, דארף זי אויף זיי אכטונג געבען. אפילו ווען זי געהט אוועק פון שטוב. מ'שטיינס געזאגט, אזוי אפט געה איך אוועק...

— ניט אמת, גוירטי, ניט דאס דריטע. נאר דאס צווייטע מאל די וואך. און היינט אין דאך שוין מיטוואך. מיטוואך איז זעהר א גוטער אוונט ארויסצוגעהן. אז דו וועסט האבען א פרענד, וועסט אויך וועלען ארויסגעהן מיטוואך.

— מילא נו, לאמיר זיך בעסער ניט קריגען אויפ'ן טעלעפאן. די אפערייטארקע וועט נאך לאכען פון אונז. און הער אויף וויינען. הער אויף. יו מייק מי נוירוועז.

— נו, גוט, גוט. וועל איך שוין מעהר נישט שרייען. אייקי האט געטרונקען די מילך? און וואס הערט זיך מיט זיינע לעסאנס? זעה, ער זאל ניט ארומלויפען אין סטריט, זאל ער מאכען די לעסאנס, זאל ער. און זאל ער אביסעל פרעקטיסען אויפ'ן פידעל, זאל ער. עס קאסט געלט, בלוטיג געלט, און ער, ער זאל עס אפילו וועלען נעהמען דעם פידעל אין דער האנט.

— שוין געמאכט, זאגסטו, די לעסאנס. פיין, פיין, טאקע א וואויל קינד, און איצט פראקטיסט ער? יא, טאקע, איך קען עס הערען אויפ'ן טעלעפאן. וואן, טו טרי, פאור... וואן, טו, טרי פאור. זאג איהם ער זאל ניט לויפען אזוי... קיינער יאגט איהם ניט נאך.

— וואס? ווילסט שוין ווידער געהן אין די מואוויס? ביזט דאך ערשט שבת געווען אין די מואוויס! וואס מיינסטו, כ'האב עפעס דעם מילך'ס אוצרות! נעהם בעסער שפיעל אביסעל פיאנא, אדער לייען א בוך. האסטו געהערט, מואוויס גאר?

— ווען איך וועל קומען אהיים? איך ווייס ניט. איך האב זיך באגעגנט מיט א פריינט, ערשט געקומען צופאהרען. שוין יאהרען לאנג ניט געזעהן זיך. האבען מיר געגעסען סאפער צוזאמען.

— וואו? אין אן איטאליענישען רעסטאראן. א, א פיין פלאץ, גוירטי, אז דו וועסט האבען א פרענד, וועסטו אויך געהן אהין עסען.

— וואס הייסט וואס איך טו איצט? איצט געהען מיר אין א מואווי. מיר געהען זעהן "נאנעט". א שיינע פיקטשע.

— זעה, זעה ווי זי בייזערט זיך! וואס גלייכסו זיך צו מיר, וואס? עפעס בין איך דאך מיט א פאר שבתים עלטער פון דיר, צי ניין? וועסט קומען אין מיינע יאהרען, וועסטו אויך קענען געהן וואו דו וועסט וועלען, ווען דו וועסט וועלען, און מיט וועמען דו וועסט וועלען. ערוויל ביזטו דאך ניט מעהר ווי אכצעהן יאהר אלט.

— הער אויף וויינען, גוירטי, איי קענט סטענד איט, יו מייק מי נוירוועז. געהערט, א מויד פון אכצעהן יאהר זאל וויינען וואס די מאמע געהט אין די מואוויס?

— די באבע וויל מיט מיר רעדען? וואס וויל די באבע, וואס? זאג נאר, גוירטי, פאר'ן טאטען האסטו אנגעגרייט עסען?

— ער האט גערופען? ווען?

— פריהער? וואס האט ער געוואלט? וואס האט ער געזאגט?

— נו, זאל ער זיך בייזערען, וועמען ארט עס. איך בין אויך א מענש. איך וויל אויך הנאה האבען פון מיין לעבען. אלרייט, גוירטי, גוט נאיט. הענג ניט אויף. לאמיר הערען, וואס וויל די באבע מיר זאגען.

— העלא, מא, דאס בין איך, שיינדעל. ווי פיהלסטו? האסט אלץ א קאפווייטאג? פאלג מיך, לייען ניט אזוי פיעל דיינע ראמאנען, וועט דיר דער קאפ ניט וויה טאן.

— הערשעל האט גערופען? ער האט זיך געבייזערט? וואס האט ער געוואלט, וואס?

— הער זיך צו, מאמע, איך שרעק זיך ניט איבער פאר זיין געשריי. ס'איז אמעריקע. פרי קאונטרי, יו נאו. איך וויל אויך לעבען אויף דער וועלט.

— נו, איז דאך צוגעגרייט עסען פאר איהם. איך מוז זיצען דערביי ווען ער עסט? ער קען ניט עסען אהן מיר?

— איי, איי, איי! גלייך ער איז דער איינציגער מענש וואס ארבייט שווער. איך בין פארבייגעגאנגען די סטאר, אוודאי בין איך פארבייגעגאנגען, האב איך געזעהן א סך מענשען דארט. ביזי געווען. טראכט איך, וואס וועל איך אריינגעהן? ער וועט דאך קיין צייט ניט האבען אפילו א קוק צו טאן אויף מיר בין איך אפילו ניט אריינגעגאנגען.

— אי, וואס פארשטעהסטו, מאמע! דו ביזט פון דער אלטער וועלט. גלויב מיר, אז איך ווייס בעסער ווי אומצוגעהן מיט א מאן ווי דו. וואס וועט ער מיר טאן, וואס? ער וועט מיך אפגט'ען? איך לאך פון איהם.

— אז דו ביזט איהם אזוי געטריי, מאמע, קענסטו עס אליין אויך טאן, קענסט גרייטען פאר איהם דעם טיש. פארוואס ניט? און מאך איהם הייסע וואסער, ער האט ליעב א וואנע איידער ער געהט שלאפען.

— זאג אז דו ווייסט ניט מיט וועמען איך בין אויסגעגאנגען. וואס ווייניגער א מאן ווייסט, אזוי פאר איהם געזינטער. איך וועל קומען שפעט. ער וועט מסתמא שוין דאמאלסט שלאפען.

— וואס ארט דיך וואו איך געה, מאמע, איך וועל ניט פארלוירען ווערען. וואס בין איך, א פיצעלע קינד?

— ווער, זאגסטו, איז געקומען הערשעל? עס קען ניט זיין? וואס איז פלוצלונג?

— ער רעדט מיט גוירטי'ן? אלרייט, זאג איהם ניט אז איך בין אויפ'ן טעלעפאן. איך וויל איצט צו איהם ניט ריידען, איך האב קיין צייט ניט. כ'האב דאך דיר געזאגט, אז איך געה מיט מיין פריינט זעהן "נאנעט". א, ניין, ניט דיר, איך האב עס געזאגט גוירטי'ן. עקסקיוז מי.

— וואס, ער קוקט טאקע אויס שלעכט, הערשעל? וואס דערצעהלט ער איהר, גוירטי'ן? ער האט זיך איבערגעארבייט אין סטאר? וויה איז מיר, טאקע א שאד... גיב איהם עסען, מאמע, און מאך איהם הייס די וואסער פאר א וואנע.

— ער פרעגט אויף מיר? אזוי? זאג איהם גארניט, מאמע. איך הייב שוין אויף, מאמע — ווארט, ווארט, איך הער, דאכט זיך, זיין קול. וואס שרייט ער, וואס?

— וואס הייסט ער וויל וויסען וואו איך בין? וואס בין איך עפעס א דינסט ביי איהם? זאל ער זיך בייזערען, נישקשה. ער האט א ווייב מיט קינדער, זאל ער ארבייטען שווער, זאל ער.

— וואס הייסט ער האט גע'חלש'ט אין מיטען, פלוצלונג גע'חלש'ט גאר! וואס האט ער געוואלט. איך זאל נאך זיין א משרת ביי איהם אין סטאר אויך. אנדערע ווייבער העלפען זייערע מענער! זאל ער זיך נאך ניט פארגלייכען מיט אנדערע מענער! געהערט אזוינס!...

— שא, שא, בייזער זיך ניט מאמע... זאג איהם גאר ניט. שא, זאג איהם אז איך קום גלייך אהיים. נו, מילא, וועל איך שוין היינט "נאנעט" ניט זעהן... א פארשאלטענע מאמע בין איך. טאמער וויל איך שוין ארויסגעהן אמאל...

— אלרייט, אלרייט! שריי ניט אזוי אויף מיר. וואס בין איך, גוירטי, בין איך דיר? שרייט! אלרייט, איך נעהם שוין די קאר אהיים.

— גוט ביי.

פוילען נויטיגט זיך אין א בעסערער קאנסטיטוציע זאגט דעפוטאט

ווארשא, יאנואר 22, (איטא).

די קאנסטיטוציאנעלע סיים קאמיסיע האט זיך היינט פארנומען מיט דיסקוטירען ענדערונגען אין דער פוילישער קאנסטיטוציע.

דעפוטאט יצחק גרינבוים האט אין צייט פון די דיסקוסיעס דערקלעהרט, אז די הויפט זאך אין אויסבעסערען די קאנסטיטוציע איז שאפען אזעלכע קאנדיציעס צו מאכען מעגליך, אז בירגער וועלכע באלאנגען צו מינדערהייטען זאלען קענען באטראכטען דעם שטאט ניט אלס אונטערדריקער, נאר פאר זייער אייגענעם שטאט וועלכער זארגט פאר זיי פונקט ווי פאר די בירגער פון דער פוילישער ראסע.

ארבייט פאר ארבייטסלאזע

פארק קאמישאנער טשיימבערס, האט באריכטעט צו דער באארד אף קאנטראל, אז ער קען געבען ארבייט צו א צאל מענשען, וועלכע ווילען פארבען די עקזיבישאן געביידעס. די באארד האט גלייך גוטגעהייסען די סומע פון $21,448 כדי די ארבייט זאל, וואס אמשנעלסטען אנגעהויבען ווערען.

עלטערען גליקליך ווען בייבי שלאפט גוט

אט איז א מיטעל ווי איינצושטילען וויינענדיגע, ניט שלאפענדיגע בייבים — און זיי צו געבען א שנעלען און געזונטען שלאף. דאקטוירים רעקאמענדירען עס און מיליאנען מוטערס האבען אויסגעפונען אז עס איז גוט און אומשעדליך. עטליכע טראפען פונ'ם ריין־וועדזשעטעבעל, אנגענעהם־שמעקענדיגען פלעטשער'ס קעסטאריע מאכט שלאפען אין עטליכע מינוט די אומרוהיגסטע בייבי אדער קינד. און פאר "קאליק", פארשטאפונג, קאלדס און קינדערישע אנפאלען איז נוטא קיין גלייכען צו קעסטאריע. די טשאס. ה. פלעטשער אונטערשריפט איז דער צייכען פון עכטער קעסטאריע. מיידט אוים נאכגעמאכטעס און פיהלט זיך זיכער.

THE DOMINION BANK
קווין און דזשאן סטריט, טאראנטא
לאדעט ספעציעל איין אין איהר ברענטש די סוחרים פון דעם דיסטריקט צו ווערען מעהר היימיש אין דער באנק.
געלט קיין אייראפא שיקען מיר צו די בילינסטע פרייזען. אויסגעצאהלט אין אמעריקאנער דאלארס, אדער ווי אזוי איהר ווילט.
זעהט אונז איידער איהר שיקט געלט. איהר וועט זיכער זיין צופרידען.
[illegible] מענעדזשער, דזשאן סט. ברענטש.

די בענק אף נאווא סקאשיא
אויסלענדישע דרעפטס געקויפט און פארקויפט
מיר האבען גרויסע פארבינדונגען מיט אויסלאנד און מיר קאנען ארויסגעבען דראפטס פאר ענגלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, עסטרייך, פוילען יוגאסלאוויע, טשעכא־סלאוואקיא, און כמעט אלע פרעמדע לענדער.
אונזערע אפישעלס געפינען זיך אין לאנדאן און ניו יארק. דירעקטע טעלעגראפישע "ווייערס" צו מאנטרעאל און ניו־יארק, בעסטע עקסטשיינדזש רייטס.
קאפיטאל — $10,000,000
רעזערוו — $20,000,000
THE BANK OF NOVA SCOTIA
קווין און מעקאל סטריטס.
ת. סאטערלאנד, מענעדזשער
[illegible]